Trân Văn - Vạn Thịnh Phát – chuông báo tử cho thị trường tài chính, tín dụng?

Phần 1 và 2. Còn tiếp

17/10/2022

Tổng hành dinh Vạn Thịnh Phát tại Sài Gòn.

Đúng một tuần sau khi Ngân hàng Nhà nước (NHNN) khẳng định: “Ngân hàng Thương mại cổ phần Sài Gòn (SCB) đang hoạt động bình thường, ổn định” (1), cũng NHNN công bố quyết định: Đưa SCB vào diện “kiểm soát đặc biệt” để hạn chế tác động tiêu cực đến SCB và hệ thống các tổ chức tín dụng!

Phần 1

Đúng một tuần sau khi Ngân hàng Nhà nước (NHNN) khẳng định: “Ngân hàng Thương mại cổ phần Sài Gòn (SCB) đang hoạt động bình thường, ổn định” (1), cũng NHNN công bố quyết định: Đưa SCB vào diện “kiểm soát đặc biệt” để hạn chế tác động tiêu cực đến SCB và hệ thống các tổ chức tín dụng (2)!

Tại sao chỉ trong vòng một tuần, SCB đang... “bình thường, ổn định” lại rơi vào tình huống bất ổn đến mức NHNN phải áp dụng biện pháp “kiểm soát đặc biệt”? Vậy tuần trước, NHNN đánh giá - nhận định sai hay cố tình giảm nhẹ mức độ trầm trọng về “sức khỏe” của SCB để trấn an công chúng?

Không chỉ có NHNN, Bộ Công an cũng vậy! Ngày 8/10/2022, khi công bố những thông tin ban đầu liên quan đến vụ án “lừa đảo chiếm đoạt tài sản” xảy ra ở An Dong Group và các tổ chức, đơn vị có liên quan, Bộ Công an đã

cố tình che giấu việc tống giam Thành viên HĐQT kiêm Phó tổng Giám đốc phụ trách khối Tái thẩm định của SCB.

Khi công bố việc bắt bà Nguyễn Phương Hồng - Thành viên HĐQT kiêm Phó tổng Giám đốc phụ trách khối Tái thẩm định của SCB – như một bị can trong vụ án vừa đề cập (gọi tắt là vụ án Vạn Thịnh Phát), Bộ Công an đã chủ động khoác cho bà tấm "áo"... "Trợ lý Vạn Thịnh Phát". Nhiều người biết quan hệ giữa Tập đoàn Vạn Thịnh Phát và SCB như thế nào. Đổi "áo" cho bà Hồng không chỉ cố tình vi phạm các qui định về khởi tố bị can của Luật Tố tụng hình sự mà còn cố ý dối gạt công chúng về tình trạng của SCB.

HĐQT của SCB có bốn thành viên thì một đột tử ngay vào thời điểm khởi tố vụ án Vạn Thịnh Phát (ông Nguyễn Tiến Thành), một bị tống giam rồi chết khi vừa bị tạm giam (bà Nguyễn Phương Hồng)... Trong bối cảnh như thế, làm sao SCB có thể "hoạt động bình thường, ổn định"?

Giữ cho SCB nói riêng và hệ thống ngân hàng nói chung "hoạt động bình thường, ổn định" là nhu cầu riêng của chính quyền Việt Nam. Do vậy, sau khi bắt bà Trương Mỹ Lan và ba đồng phạm, Bộ Công an còn bắt ngay lập tức vài người "bình luận thất thiệt về hoạt động của SCB gây hoang mang dư luận", kèm theo răn đe sẽ xử lý... "tất cả tổ chức, cá nhân nếu đăng tải, chia sẻ, phát tán hoặc bình luận đồng thuận với tin giả, tin sai sự thật, tin gây hoang mang dư luận, ảnh hưởng tiêu cực đến an ninh trật tự" (3).

Chẳng lẽ những tin như "SCB đang hoạt động bình thường, ổn định" hay bà Nguyễn Phương Hồng chỉ làm "Trợ lý Tập đoàn Vạn Thịnh Phát" là... tin thật? Tại sao chính quyền chủ động loan báo tin giả, tin sai sự thật, còn công chúng thì bị cấm "đăng tải, chia sẻ, phát tán", thậm chí cấm cả... "bình luận đồng thuận" khác với tin do chính quyền công bố? Chuyện các cơ quan truyền thông trong hệ thống truyền thông chính thức như VietNamNet (4), Pháp Luật TP.HCM (5), Infonet (6), Vietnam Finance (7),... hăm hở loan tin bà Nguyễn Phương Hồng chết, SCB đục bỏ danh sách và tiểu sử các thành viên HĐQT rồi hối hả... đục bỏ, cho thấy, chính quyền tìm mọi cách để bưng bít thông tin.

Chịu khó đọc, đối chiếu các dữ kiện, thông tin do chính quyền công bố theo kiểu trước vậy nhưng sau, hóa ra... không phải vậy, cũng như các thông tin được các cơ quan truyền thông trong hệ thống truyền thông chính thức loan báo rồi... đục bỏ, ắt sẽ nhận ra, chính quyền Việt Nam rất bối rối trong việc giữ cho thị trường tài chính, tín dụng ổn định.

***

Ông Phạm Minh Chính – Thủ tướng Việt Nam vừa gặp Chủ tịch HĐQT và Tổng giám đốc các ngân hàng thương mại trên toàn quốc hôm 16/10/2022 - sau khi Bộ Công an tống giam hàng loạt chủ doanh nghiệp mà hoạt động có dính líu đến thị trường tài chính, tín dụng (Trịnh Văn Quyết – FLC, Đỗ Anh Dũng – Tân Hoàng Minh, Đỗ Thành Nhân – Louis Holding và Louis Capital, Đỗ Đức Nam – Chứng khoán Trí Việt, Phạm Thị Hinh – Chứng khoán VSM, Trương Mỹ Lan – Vạn Thịnh Phát,...).

Tại cuộc gặp mặt ấy, ông Chính trấn an các doanh nhân đang hoạt động trong lĩnh vực tài chính, tín dụng: Không hoang mang, lo sợ, cũng không chủ quan, lơ là, mất cảnh giác mà luôn giữ vững bình tĩnh, bản lĩnh, phát huy tinh thần chủ động, sáng tạo, vượt qua mọi khó khăn, thách thức, tìm ra giải pháp phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh đất nước và tình hình thế giới, tạo sự đồng thuận, thống nhất trong xã hội, trong nhân dân, dưới sự lãnh đạo của đảng, quản lý của nhà nước để tổ chức thực hiện nhiệm vụ có hiệu quả.

Ông Chính cũng yêu cầu các bộ, ngành liên quan... “theo dõi bám sát tình hình, phối hợp chặt chẽ, nhịp nhàng, hiệu quả với NHNN để giải quyết các vấn đề liên quan, nhất là những đề xuất, kiến nghị của các ngân hàng thương mại” (8). Liệu NHNN cũng như các bộ, ngành liên quan và hệ thống ngân hàng thương mại có thể giải quyết khối nợ liên quan đến trái phiếu do các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực bất động sản phát hành lên tới vài trăm ngàn tỉ sắp đáo hạn mà 80% được xem là “rác” và 74% lượng trái phiếu này đang do các ngân hàng thương mại, công ty chứng khoán nắm giữ?

(Còn tiếp)

Chú thích

(1) https://baochinhphu.vn/dai-dien-ngan-hang-nha-nuoc-chi-nhanh-tphcm-scb-dang-hoat-dong-binh-thuong-on-dinh-102221008163018383.htm

(2) https://tuoitre.vn/kiem-soat-dac-biet-ngan-hang-scb-20221015175432938.htm

(3) https://baophapluat.vn/danh-tinh-ke-tung-tin-that-thiet-khien-nguoi-dan-o-at-di-rut-tien-tai-ngan-hang-scb-post454486.html

(4) https://vietnamnet.vn/mot-bi-can-trong-vu-an-van-thinh-phat-vua-qua-doi-2068743.html

(5) https://plo.vn/1-bi-can-trong-vu-an-van-thinh-phat-qua-doi-post702578.html

(6) https://infonet.vietnamnet.vn/scb-bat-ngo-go-toan-bo-thong-tin-gioi-thieu-cac-thanh-vien-hdqt-5002918.html

(7) https://vietnamfinance.vn/scb-bat-ngo-go-toan-bo-thong-tin-gioi-thieu-cac-thanh-vien-hoi-dong-quan-tri-20180504224275415.htm

(8) https://tuoitre.vn/thu-tuong-mong-muon-he-thong-ngan-hang-no-luc-vuot-qua-kho-khan-20221016103026022.htm

https://www.voatiengviet

Vạn Thịnh Phát – chuông báo tử cho thị trường tài chính, tín dụng? (phần 2)

18/10/2022

Trân Văn

Nguyễn Phương Hồng, bị bắt trong vụ Vạn Thịnh Phát, đã chết bí ẩn ngay sau đó.

Tại sao chuyện bán được bốn lô đất gấp năm, mười lần giá khởi điểm, hứa hẹn thu về cho công quỹ hơn 38.000 tỉ đồng lại khiến Quốc hội, chính phủ... căng thẳng như vậy?

Phần 2

Trước khi bị bắt, những doanh nhân đã kể ở phần 1 (Trịnh Văn Quyết – FLC, Đỗ Anh Dũng – Tân Hoàng Minh, Đỗ Thành Nhân – Louis Holding và Louis Capital, Đỗ Đức Nam – Chứng khoán Trí Việt, Phạm Thị Hinh – Chứng khoán VSM, Trương Mỹ Lan – Vạn Thịnh Phát,...) đều là các cá nhân đang điều hành những doanh nghiệp mà hoạt động liên quan đến thị trường tài chính, tín dụng. Một số bị khởi tố vì "thao túng thị trường chứng khoán", số còn lại bị khởi tố vì "lừa đảo chiếm đoạt tài sản". Có người như ông Trịnh Văn Quyết bị khởi tố cả hai tội. Tự thân số lượng doanh nghiệp bị điều tra, doanh nhân bị bắt và tội danh họ bị khởi tố cho thấy hoạt động của thị trường tài chính, tín dụng có "bình thường và ổn định" như Ngân hàng Nhà nước (NHNN) khẳng định hay không.

Trong chuỗi các vụ án liên quan đến những doanh nhân – doanh nghiệp mà hoạt động dính líu hoặc trực tiếp, hoặc gián tiếp đến thị trường tài chính, tín dụng, có hai vụ án gây rúng động dư luận: Vụ Trịnh Văn Quyết – FLC và vụ Trương Mỹ Lan – Vạn Thịnh Phát. Dư luận rúng động không đơn thuần vì hậu quả (Ông Quyết bị cáo buộc nâng khống vốn điều lệ, "lừa đảo chiếm đoạt" 6.400 tỉ đồng qua việc phát hành cổ phiếu FLC [1]. Bà Lan bị cáo buộc có liên quan đến việc "lừa đảo chiếm đoạt" khoảng 25.000 tỉ thông qua việc phát hành trái phiếu doanh nghiệp [2]) mà còn vì trong quá khứ, cả hai đều đã nhiều lần chứng tỏ họ có thể chi phối hệ thống chính trị, hệ thống công quyền từ trung ương đến địa phương để "chọc trời, khuấy nước".

Đó cũng là lý do đã có rất nhiều người tham gia lý giải, tại sao năm nay, đợt này cả ông Trịnh Văn Quyết lẫn bà Trương Mỹ Lan lại cùng lâm nạn (?). Có thể tìm câu trả lời thông qua một số số liệu và dữ kiện chính thức...

***

Năm 2018, chính quyền Việt Nam cho phép các doanh nghiệp phát hành trái phiếu để huy động vốn nhằm thực hiện các dự án sản xuất, kinh doanh. Loại trái phiếu này được gọi chung là trái phiếu doanh nghiệp (TPDN).

Về lý thuyết, TPDN là hình thức doanh nghiệp trực tiếp vay tiền từ công chúng với thời hạn vay tối thiểu là một năm. Phía mua TPDN được gọi là "nhà đầu tư". Để thu hút "nhà đầu tư", phía phát hành TPDN luôn trả lãi cho "nhà đầu tư" cao hơn mức lãi mà hệ thống ngân hàng trả cho người gửi tiền tiết kiệm. "Nhà đầu tư" có quyền tặng, chuyển nhượng, đem TPDN thế chấp như vật bảo đảm cho các quan hệ thương mại, dân sự... TPDN được quảng bá là an toàn hơn cổ phiếu vì cổ phiếu có thể mất giá khi hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp phát hành cổ phiếu giảm, còn giá trị của TPDN thì không (mua đồng nghĩa với cho vay, cho vay bao nhiêu sẽ được

nhận lại bấy nhiêu kèm lãi đúng với mức doanh nghiệp phát hành TPDN đã cam kết, bất kể hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp ra sao).

Cũng về lý thuyết, nếu doanh nghiệp phá sản, khối tài sản còn sót lại sẽ được ưu tiên thanh toán cho các chủ nợ và "nhà đầu tư" TPDN, sau đó mới tới lượt cổ đông nhưng nếu tài sản thực của doanh nghiệp phát hành TPDN thấp hơn giá trị khối lượng TPDN đã phát hành, thậm chí thấp hơn nhiều lần thì TPDN chẳng khác gì… giấy lộn. Phải lưu ý như thế vì sau khi Bộ Công an loan báo đã bắt bà Trương Mỹ Lan, để trấn an những người đã gửi tiền cho ngân hàng, đại diện Ngân hàng Nhà nước (NHNN) khẳng định: Tài sản cá nhân gửi cho các tổ chức tín dụng được NHNN cấp giấy phép, luôn được bảo đảm lợi ích hợp pháp, do vậy không nên hoang mang... nhưng theo NHNN... mua trái phiếu thì bên có trách nhiệm trả khoản tiền đầu tư này là công ty phát hành trái phiếu (3).

Bây giờ hãy thử nhìn vào những số liệu, nhận định liên quan đến TPDN...

***

Cuối năm ngoái, FiinRatings – một tổ chức xếp hạng tín nhiệm tại Việt Nam – phát cảnh báo về năng lực trả nợ cho trái phiếu của các doanh nghiệp bất động sản chưa niêm yết (cổ phiếu chưa được phép đưa ra giao dịch trên thị trường chứng khoán). Theo đó, chỉ trong chín tháng đầu năm 2021, tuy kinh tế - xã hội nghiêng ngả vì đại dịch nhưng vay qua phát hành TPDN vẫn đạt 431.000 tỉ đồng và trái phiếu do các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực bất động sản phát hành chiếm khoảng 40%, tương đương 172.000 tỉ.

FiinRatings lưu ý: Phần lớn TPDN do các doanh nghiệp chưa niêm yết phát hành nên trong thực tế, tỉ trọng TPDN trên toàn hệ thống sẽ lớn hơn rất nhiều. Đa số doanh nghiệp bất động sản chưa niêm yết bán trái phiếu của họ cho các ngân hàng, công ty chứng khoán, có hoặc không có thế chấp hay được bên thứ ba bảo lãnh... và: Năng lực trả nợ của những doanh nghiệp này hiện ở mức rất yếu. Các chỉ số đánh giá năng lực trả nợ và đòn bẩy đều đang ở mức đáng báo động (4).

Không chỉ FinnRatings, một số chuyên gia kinh tế - tài chính xem tình trạng phát hành ồ ạt TPDN để huy động vốn, đặc biệt là trong lĩnh vực bất động sản giống như đang chứa... "bom nổ chậm" trong nhà.

Cũng vào thời điểm cuối năm 2021, trong một cuộc trò chuyện với tờ Tuổi Trẻ, ông Lê Đạt Chí (làm việc tại Đại học Kinh tế TP.HCM) nhấn mạnh yếu tố, phần lớn trong số hơn 430.000 tỉ trái phiếu mà các doanh nghiệp đã phát hành trong chín tháng đầu năm 2021 không được các ngân hàng bảo lãnh thanh toán mà chỉ bảo lãnh

phát hành (cam kết mua số trái phiếu còn dư nếu không phát hành hết). Nhiều nhà đầu tư tin phía bán (ngân hàng, công ty chứng khoán) nên mua TPDN chứ không biết gì về doanh nghiệp phát hành trái phiếu – nơi vay tiền và đó là nguy cơ trái phiếu trở thành "rác" vì doanh nghiệp phá sản thì nhà đầu tư lãnh đủ, ngân hàng hay công ty chứng khoán chỉ phát hành trái phiếu để nhận hoa hồng chứ không chịu trách nhiệm (5).

Thế rồi ngay vào lúc đó (đầu tháng 12/2021), TP.HCM tổ chức... thành công việc bán đấu giá bốn lô đất ở Khu đô thị mới Thủ Thiêm với giá không thể tin được: Lô 1 gấp 6,6 lần giá khởi điểm (24.500 tỉ), lô 2 gấp bốn lần giá khởi điểm (5.256 tỉ), lô 3 gấp bảy lần (4.000 tỉ) và lô 4 hơn mười lần giá khởi điểm (4.320 tỉ) [6]. Tuy ông Đỗ Anh Dũng - Chủ tịch kiêm Tổng Giám đốc Tân Hoàng Minh, chủ Ngôi sao Việt - doanh nghiệp thắng lô 1 với giá 24.500 tỉ tuyên bố, đại ý: Nâng giá đất lên cao như thế là vì... muốn tất cả tư bản nước ngoài phải mua đất của Việt Nam với giá như Tokyo hoặc New York, có như vậy nhân dân ta mới giàu nhanh, đất nước mới phát triển (7) nhưng cả Quốc hội lẫn chính phủ đều... thảng thốt, một số nổi giận.

Vài tuần sau vụ bán đấu giá bốn lô đất ở Thủ Thiêm – đầu tháng 1/2022 – khi tham dự Hội nghị Tổng kết công tác tài chính - ngân sách nhà nước (NSNN) năm 2021 và triển khai nhiệm vụ tài chính - NSNN năm 2022, sau khi khoe đủ thứ thành tích trong điều hành quốc gia, ông Phạm Minh Chính - Thủ tướng Việt Nam - chỉ đạo: Bộ Tài chính và các cơ quan liên quan rà soát lại vấn đề liên quan tới phát hành TPDN, thị trường bất động sản, chứng khoán... để điều chỉnh, phòng ngừa rủi ro vĩ mô (8).

Tương tự, Chủ tịch Quốc hội hối thúc... "phải điều tiết để thị trường không nóng quá" khi thảo luận Nghị quyết về chính sách tài khóa, tiền tệ để hỗ trợ chương trình phục hồi và phát triển kinh tế - xã hội. Trong kỳ họp bất thường diễn ra vào đầu tháng 1/2022 ấy, Bộ trưởng Tài chính công khai lên án việc Tân Hoàng Minh nâng giá đất ở Khu Đô thị mới Thủ Thiêm là hành vi gây... "nhiễu loạn thị trường" và loan báo về việc... "tổ chức kiểm tra các doanh nghiệp trên thị trường chứng khoán" (9).

Tại sao chuyện bán được bốn lô đất gấp năm, mười lần giá khởi điểm, hứa hẹn thu về cho công quỹ hơn 38.000 tỉ đồng lại khiến Quốc hội, chính phủ... căng thẳng như vậy? Cứ đọc lại các số liệu, nhận định về TPDN sẽ có câu trả lời nhưng chuyện chưa ngừng ở đó...

(Còn tiếp)

Chú thích

(1) https://laodong.vn/phap-luat/cuu-chu-tich-flc-trinh-van-quyet-lua-dao-chiem-doat-hon-6400-ti-dong-1092231.ldo

(2) https://thanhnien.vn/tap-doan-an-dong-thuoc-van-thinh-phat-da-phat-hanh-trai-phieu-gan-25000-ti-dong-post1508105.html

(3) https://baochinhphu.vn/dai-dien-ngan-hang-nha-nuoc-chi-nhanh-tphcm-scb-dang-hoat-dong-binh-thuong-on-dinh-102221008163018383.htm

(4) https://thoibaotaichinhvietnam.vn/bao-dong-ve-nang-luc-tra-no-cua-doanh-nghiep-bat-dong-san-chua-niem-yet-96443.html

(5) https://tuoitre.vn/ngan-bom-no-cham-trai-phieu-doanh-nghiep-20211206090719906.htm

(6) https://nld.com.vn/chinh-tri/chu-tich-phan-van-mai-lang-nghe-y-kien-ve-vu-dau-gia-4-lo-dat-o-thu-thiem-20211230114128236.htm

(7) https://soha.vn/sau-thu-thiem-ong-chu-tan-hoang-minh-tiep-tuc-choi-lon-o-phu-quoc-khoi-cong-du-an-24000-ty-muon-lam-cong-trinh-tam-linh-dat-ky-luc-guinness-voi-tuong-phat-cao-ngang-toa-nha-54-tang-20220110104222487.htm

(8) https://vietnamnet.vn/vn/kinh-doanh/tai-chinh/thu-tuong-yeu-cau-bo-tai-chinh-luu-y-thi-truong-bat-dong-san-chung-khoan-806932.html

(9) https://tuoitre.vn/bo-truong-ho-duc-phoc-dau-gia-dat-thu-thiem-la-dien-hinh-lam-nhieu-loan-thi-truong-20220104163636619.htm

https://www.voatiengviet.com